

Капелюх Чарівника (Диво-капелюх) (скорочено)

Туве Янссон

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

Одного ранку у Долині Мумі-тролів випав перший сніг. Це означало, що всі мумі-тролі скоро поринуть у довгий зимовий сон. От і зараз Мама Мумі-троля готувала усім ліжечка. Спершу вона планувала, що Чмих і Мумі-троль спатимуть в одній кімнаті, але син запротестував, бо Чмих страшенно хропів. Мумі-троль вирішив спати з Нюхмумриком, і Мама не перечила.

Родина мумі-тролів, усі їхні друзі та знайомі надзвичайно ретельно готувалися до довгої зими. Перед сном поїли ялинової глиці, побажали один одному "на добраніч", почистили зуби, а тато позачиняв усі двері та віконниці. І тоді кожен ліг до свого ліжечка.

Розділ перший, у якому йдеться про те, як Мумі-троль, Нюхмумрик та Чмих знайшли капелюх Чарівника, як несподівано з'явилося 5 маленьких хмаринок і як Гемуль вигадав для себе нове захоплення

Одного чудового ранку на дах будиночка Мумі-тролів сіла зозуля і прокувала 8 разів. Проспавши 100 днів і 100 ночей, Мумі-троль прокинувся. Він одразу помітив, що Нюхмумрика нема. Мумі-троль підійшов до відчиненого вікна і зрозумів, що Нюхмумрик скористався мотуззяною драбиною. Мумі-троль теж поліз вниз і вирушив на пошуки друга. Той був біля річки і грав на губній гармонії найвеселішу пісеньку "В усіх звірят кокарди на хвостах".

Друзі раділи весні і дивилися на річку, якою раніше пускалися в мандри. Під час кожної такої подорожі знаходили нових друзів і приводили їх додому. Тато і Мама Мумі-троля доставляли кожного разу ліжечка та доточували обідній стіл для нових друзів. Отак будиночок Мумі-тролів став схожим на мурашник, де кожен робив усе, що йому заманеться, і ніхто не клопотався завтрашнім днем.

Нюхмумрик і Мумі-троль вирішили розбудити Чмиха, який завжди спав на тиждень довше, ніж усі. Друзі почали свистіти під його вікном: 3 звичайні посвисти й 1 довгий (що означало: є справа!). Чмих теж зліз униз мотуззяною драбиною. Такі драбини звисали з усіх вікон, бо ходити сходами було марудно.

Нюхмумрик придумав зійти на вершину гори і скласти там кам'яну піраміду на знак того, що вони підкорили її першими. На вершині вони знайшли капелюх, високий чорний циліндр. Мумі-троль вирішив забрати капелюха і подарувати татові. Це був капелюх Чарівника, і друзі навіть не знали про те, що відтепер Долина Мумі-тролів стане місцем чарів та дивовижних подій.

Мумі-троль, Нюхмумрик та Чмих дали Мумі-татові капелюх, та він був трохи завеликий і налазив на очі. Мама сказала, що без капелюха у тата значно статечніший вигляд. Тож Тато сказав, що капелюх може виконувати роль кошика для сміття, а сам пішов писати свої Мемуари (велику книгу, в якій розповідається про бурхливу юність Мумі-тата). Першим сміттям, яке потрапило в капелюх, була яєчна шкаралупа, яку викинув Мумі-троль.

Коли нікого не було біля капелюха, яєчна шкаралупа почала перемінюватися. Справа в тому, що речі, які досить довго лежали у капелюсі, міняли свою форму – на яку саме, передбачити неможливо. Ціле щастя, що капелюх не пасував Татові Мумі-троля. Тато відбувся лише незначним головним болем. З яєчної шкаралупи утворилися п'ять маленьких кругленьких хмаринок.

Мумі-троль, Хропусь, Чмих і Нюхмумрик побачили хмаринки і дуже швидко осідлали їх. Хропусеві першому спало на думку, що ними можна кермувати. Розвага страшенно сподобалася друзям. Мумі-троль на своїй хмаринці навіть налякав Тата і Маму, але ті були надто зайняті своїми справами, щоб думати, звідки взялися хмаринки. Мама готувала запіканку і лише порадила синові бути обережним.

Під час гри на хмаринках Мумі-троль і Хропся з'ясували, що їм обом снився взимку бридкий тип у високому чорному капелюсі, який мав білі рукавички. Якийсь час вони мовчки розмірковували над дивними сновидіннями, поволі пропливаючи лісом. Тут вони знайшли засмученого Гемуля і довідалися, що він зібрав довершену колекцію марок. Тепер йому було дуже сумно, бо він не знав, що робити далі. Хропся запропонувала започаткувати цілком нову колекцію, збирати щось таке, чого Гамуль ще ніколи не збирав. Мумі-троль і Хропся помандрували на хмаринках далі і побачили першого метелика. Вони знали: якщо перший побачений навесні метелик жовтий, то літо буде веселе, якщо білий, то сподіватися треба просто спокійного літа (про чорних та брунатних метеликів ліпше й не згадувати). Метелик був золотистий, і Хропся вирішила, що літо буде чудовим. Повернувшись додому на обід, Мумі-троль і Хропся побачили, що Гемуль почав збирати найгарніший у світі гербарій.

Наступного ранку хмаринки зникли, а яєчні шкаралупки знову лежали на дні чарівного капелюха.

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

Розділ другий, у якому мовиться про те, як Мумі-троль перемінився на потвору і нарешті помстився Мурашиному Левові, а також про таємничу нічну мандрівку Мумі-троля та Нюхмумрика

Одного дня, коли над Долиною Мумі-тролів сіявся літній дощик, друзі вирішили погратися у хованки вдома. Щоб гарно сховатися, Мумі-троль натягнув на себе капелюха. Коли Чмих знайшов усіх, Мумі-троль ще трохи посидів і вийшов до друзів. Та ніхто його не впізнав! У чарівному капелюсі він перемінився на чудернацьке звірятко. Усе, що в ньому було кругленького, стало тонким, а все маленьке розрослося до

неймовірних розмірів. А він сам не здогадувався, який у нього тепер вигляд. Коли друзі запитали, хто він такий, то Мумі-троль подумав, що це така гра. Він сказав, що його звати Король із Каліфорнії. Коли Мумі-троль назвав Мумі-троля пройдою, друзі не дозволили невідомій потворі ображати їхнього друга і гуртом наскочили на нього. Мумі-троль так розгубився, що й не думав оборонятися, а коли було вже надто пізно і з хати вийшла мама, він попросив її упізнати своє рідне дитя. Мумі-мама приглянулася і впізнала сина. Тієї ж миті Мумі-троль почав ставати самим собою.

Того ж дня Мумі-троль та Хропусь здогадалися, що капелюх має чарівні властивості. Друзі вирішили заманити в капелюх свого ворога, Мурашиного Лева, і переконатися у своїх припущеннях. Мумі-троль радів, бо одного разу Мурашиний Лев затягнув його Маму у вирву і засипав їй очі піском. Прихопивши з собою великого слоїка, друзі на піщаному березі моря створили пастку і голосно говорили про те, що мурашині леви слабаки. Тут з'явився Мурашиний Лев і просичав, що не слабак і вміє за три секунди закопатися в пісок. Друзі попросили його показати це вміння, показавши на місце, де закопали слоїка. Так Мурашиний Лев попався, і Мумі-троль та Хропусь понесли його додому.

Вдома Мумі-троль скликав усіх друзів, а потім Мурашиного Лева вкинули в капелюх і прикрили словником чужомовних слів. Спершу нічого не відбувалося, а потім словник почав морщитися. З крисів капелюха потекла вода, а чужомовним словам довелось рятуватися, дряпаючись на стіни. З капелюха виліз крихітний їжачок, скуйовджений і цілком мокрий. Друзі розреготалися, а їжачок почеберяв до дверей і далі до сходів.

Коли про подію розповіли Мамі й Татові Мумі-троля, вони поставилися до цього дуже серйозно і вирішили, що чарівного капелюха необхідно позбутися. Капелюх викинули в річку.

Увечері, коли всі вже полягали спати, Мумі-троль ніяк не міг заснути. Нюхмумрика ще не було. Зненацька під вікном почулося тихе посвистування, яке означало: таємниця! Нюхмумрик чекав під мотузяною драбиною. Мумі-троль спустився до нього і почув, що у річці вода стає червоною, бо там лежить капелюх. Друзі вирішили забрати капелюха і сховати. Раніше Нюхмумрик на нічні виправи вибирався сам, а тепер Мумі-троль дуже радів, що взяли і його.

На річці Мумі-троль спробував червону воду. То був морс. Мумі-троль дістав капелюх, і вони сховали його у печері Чмиха у найдальшому кутку. Нюхмумрик шкодував за хмаринками, а Мумі-троль був щасливий.

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

Розділ третій, у якому йдеться про те, як Ондатр вирішив знову стати пустельником, про його незвичайні пригоди, і про те, як родина Мумі-тролів потрапила на самотній острів гатіфнатів, де Гемуль ледве врятувався від вогню, і про велику грозу

Наступного ранку гамак під Ондатром обірвався, і він гепнув на землю. В усіх своїх нещастях він звинувачував родину мумі-тролів. Ондатр вирішив перебратися у печеру і жити там в самоті й спокої, але сказав Татові Мумі-троля, щоб у печеру двічі на день приносили їжу.

Діставшись печери, Ондатр відчув глибоке задоволення. У новому помешканні він знайшов чарівний капелюх, а коли лягав подрімати, то поклав туди свої вставні штучні щелепи, щоб не вибруднилися у піску.

Тим часом у будинку Мумі-тролів снідали, і Мама запропонувала відсвяткувати те, що вони позбулися клятого капелюха. Тато сказав, що всі вирушають у мандри, але пригадав, що мав занести їжу для Ондатра. Коли Мумі-троль і Нюхмумрик дізналися, що Ондатр у печері, то з жахом презирнулися. Мама сказала, що вони влаштують виправу до моря, а попри те занесуть Ондатрові обід.

Мандруючи лісом, усі почули крик, а потім побачила Ондатра, який промчався повз, нестямно горлаючи. Ніхто не знав, що ж сталося, а Чмих припустив, що Ондатр був просто розлючений, бо йому не принесли їсти.

Подорожні простували до берега моря. Мумі-троль з Нюхмумриком вихопилися вперед, щоб зазирнути до печери раніше за всіх. Там стояв порожній Чарівний капелюх, а піщана долівка була густо змережана дивними слідами, ніби хтось по ній стрибав чи танцював. Так вони і не довідалися, що так жахливо налякало Ондатра, бо той категорично відмовився розповісти про це.

Товариство дісталось берега моря і знайшло чудову велику біло-зелену лодію, обшиту лиштвами, з вітрилами, веслами та рибацьким спорядженням на борту. Мумі-тато сказав, що це дарунок моря. Право назвати знахідку доручили Мумі-мамі, і їй найбільш вдалим іменем видалося "Пригода". Друзі завантажили суденце своїми речами, і "Пригода" з напнутими білими вітрилами стрілою полетіла до виднокола.

Далеко в морі лежав самотній острів гатіфнатів, об високі скелі якого розбивалися піністі хвилі прибою. Раз на рік гатіфнати збиралися на ньому напередодні своєї безконечної мандрівки довкола світу. Вони прибували сюди з усіх сторін світу. Туди і попливли наші герої. Вони не знали, що саме сьогодні гатіфнати прибули на острів.

Прибувши на піщаний пляж острова, мама розстелила скатертину і почала викладати їжу, а решта вирішили оглянути острів. Мумі-троль з хропучими та Чмихом подався до південного узбережжя острова, а Нюхмумрик, котрий полюбляв робити всілякі відкриття на самоті, попростував північним берегом. Гемуль рушив углиб лісу, сподіваючись відшукати там рідкісні рослини. Мумі-тато тим часом прилаштувався на прибережній скелі порибалити.

Посеред острова зеленіла галявина в оточенні квітучого чагарника. Саме тут знаходилося потаємне місце гатіфнатів, де вони збиралися раз на рік на Купала. Посеред галяви вони вкопали високий стовп, а на нього повісили великого барометра. Щоразу, проходячи повз барометр, гатіфнати віддавали йому глибокий уклін. І так сталося, що Гемуль забрів на галявину гатіфнатів і йшов так замислено, що гримнув чолом об стовп гатіфнатів. Гемуль вражено роззирнувся. Зроду-віку не доводилося йому

бачити такої тьми гатіфнатів нараз. Стрілка барометра показувала "Дощ і вітер". Гемуль глянув на сонце і не повірив барометру. Він постукав по склу, і стрілка впала ще нижче. Гатіфнатам це не сподобалося, і вони почали оточувати Гемуля. Гемуль налякався і виліз на вершок стовпа, міцно вчепившись у барометр. Гатіфнати зімкнулися колом біля підніжжя стовпа й чекали. Гемуль зажав два пальці до рота і свиснув сигнал SOS. Нюхмумрик, який мандрував північним узбережжям острова, почув тривожний сигнал Гемуля і поспішив на допомогу.

Коли Нюхмумрик побачив Гемуля на стовпі, то порадив похитати стовпом, бо гатіфнати напевно відчують дрижання землі і злякаються. Друзі знали, що гатіфнати не говорять, не чують і дуже погано бачать, зате добре відчують. Гемуль слухняно розхитував стовпом, гатіфнати врешті відчували під ногами неприємне тремтіння і враз сторчголов кинулися на всі боки. За мить галявина спорожніла.

Гемуль розтулив лапи і впав у траву, а потім забрав з собою барометра, хоч Нюхмумрик радив не робити цього. Коли вони повернулися до гурту, всі саме ласували упійманою Мумі-татом щукою. Побачивши, що Гемуль має барометр, Мумі-тато пояснив, що пристрій показує, якою буде погода – ясною чи дощовою. Він постукав по склу приладу і спохмурнів, бо барометр передбачав бурю. І справді — море над видноколом зловісно почорніло. Тато вирішив, що вони перечекають бурю на острові. "Пригоду" затягнули далі на берег, з вітрил та ковдр квапно збудували на узліссі курінь. Мумі-мама попідтикала курінь з боків мохом, Хропусь обкопав його рівчаком для стоку води.

Нюхмумрик вийшов на мис на розвідини і зненацька помітив маленького чорного вершника на чорному коні. Той з'явився лише на мить. Нюхмумрик здогадався, що то Чарівник на своїй чорній пантері!

Близько 8 години друзі вклалися спати, мама покривала дітей ковдрами і сама заснула коло них, поклавши свою торбинку під подушку. Нюхмумрик тихо лежав і мріяв знову податися в мандри.

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

Розділ четвертий, у якому Хропся позбулася гривки під час нічного нападу гатіфнатів і в якому розповідається про неймовірні знахідки на самотньому острові

Хропся прокинулася посеред ночі з відчуттям огиди: щось торкнулося її личка. Пахло паленим! Вона натягнула ковдру на голову й тихо покликала Мумі-троля. Той прокинувся і побачив, як між поснулими сновигали бліді світляні тіні. Нюхмумрик теж прокинувся і сказав, що то прийшли гатіфнати по свій барометр. Гроза наелектризувала їх, от вони й світяться. Якщо їх торкнутися — вдарить струмом.

Раптом маленькі істоти скупчилися в кутку, де спав Гемуль, і почали тягнути барометра. Один із гатіфнатів наступив Гемулеві на носа, і тоді роздався крик. Умить всі зірвалися на ноги. Зчинився неймовірний переполох. Гемуль налетів на полотнище

вітрила й завалив куреня. Це було щось жахливе. Коли всі нарешті звільнилися з-під намету, гатіфнати вже давно зникли у лісі разом з барометром.

Мумі-тато сказав, що скоро почне світати, тож усі посідали на березі. Хропся заснула, поклавши голову Мумі-тролеві на коліна. Коли показалося сонце, Мумі-троль нахилився, щоб розбудити Хропсю, й помітив, що її чудова гривка майже цілком обгоріла! Напевно, тоді, як гатіфнат торкнувся її у темряві. То була справжня катастрофа! Коли Хропся прокинулася і виявила замість гривки лише обсмалений віхтик волосків, Мумі-троль і решта старалися втішити її.

Потім всі дружно заспівали ранковий гімн, покупалися, випили каву. Після цього мандрівники вирушили на пошуки предметів, які викинуло на берег море. Хропусь видряпався на найвищу вершину і знайшов місце, куди влучила блискавка під час негоди. Там було повно золота.

Тим часом Чмих знайшов корковий рятівний пояс, рогожку, щербатого черпака та старого черевики без підбора. Мумі-троль знайшов у воді великий барвистий буй і скляну кулю, у якій кружляли сніжинки і була крихітна хатинка. Мумі-тато знайшов багато дощок, з яких хотів зробити причал для "Пригоди". Хропся на самому краю мису знайшла велику дерев'яну жінку без спини. Жінка була вродлива, мала сині очі, волосся до пліч теж було помальоване в синій колір. Мумі-тато пояснив, що ця дерев'яна жінка — оздоба корабля: моряки часто увінчують форштевень судна дерев'яними фігурами королев. А спини нема, бо саме спиною фігура прикріплюється до носа судна. Хропся подарувала королеву Мумі-тролеві. Той почервонів і уклонився. Хропусь похвалився сестрі, що знайшов золото.

Навантажена по вінця "Пригода" врешті-решт попливла додому. На носі лежала дерев'яна жінка і щасливий Мумі-троль сидів біля неї. Хропся позирала на обох і мріяла бути такою вродливою, як дерев'яна королева. Мумі-троль усе зрозумів і сказав Хропсі, що королева має дуже дурнуватий вираз обличчя. Хропся втішилася.

Золотом, яке знайшов Хропусь, Мумі-мама вирішила обкласти грядки і то лише найбільшими шматочками, бо дрібні зовсім ніякі на вигляд.

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

Розділ п'ятий, у якому розповідається про Королівський Рубін, про те, як рибалив Хропусь, та про загибель Мамелюка, а також про те, як будиночок Мумі-тролів перетворився на джунглі

Було це десь наприкінці липня. Над Долиною Мумі-тролів зависла спека. На той час Чарівний капелюх перепросили й поставили на комоді перед дзеркалом. Спека вплинула на друзів Мумі-троля, вони тинялися один поза одного й раз у раз сварилися. Тому Мумі-мама вирішила, що друзям треба перебратися до печери, і хай повертаються тоді, коли між ними запанує лад.

У печері друзям дійсно було цікаво. Кожен випорпав собі зручну ямку й вимостив її для снання. Надвечір першого дня Нюхмумрик награвав вечірні мелодії, а потім

запитав друзів, чи хочуть почути страшну оповідь. Він сказав, що цю байку йому розповіла одна сорока, коли він був ще малий. Ось що він розповів. На краю світу стоїть височенна гора, чорна як сажка і гладенька мов шовк. На самому вершечку гори височить дім Чарівника, у якому немає ні вікон, ні дверей, бо Чарівник завжди прилітає додому по повітрю верхи на чорній пантері. Ночами він літає світом і збирає рубіни. Чарівник може обернутися на будь-кого. Йому завиграшки просотатися під землю чи опуститися на морське дно, де лежать приховані скарби. Він колекціонує каміння і не буде щасливим, доки не знайде Королівський Рубін, майже такий завбільшки, як голова чорної пантери.

Нюхмумрик сказав, що бачив Чарівника на власні очі під час грози на острові. Сорока ще казала, що Чарівник мав високого чорного капелюха! Друзі зрозуміли, що той капелюх у них вдома. Чмих вважав, що капелюха здуло вітром з голови Чарівника, коли той летів на Місяць! Усі перелякалися, коли подумали, що Чарівник може повернутися за капелюхом.

Вночі був дощ, який замочив ямку Гемуля. Він хотів dospати поруч з Хропусем, але той не пустив його. Тоді Гемуль прокопав рівчак між своєю та Хропусевою ямкою. Скоро Хропусь прокинувся, насварився, і друзі вирішили збиратися на риболовлю. На "Пригоді" вони вирушили в море.

Тим часом Мама Мумі-троля у чудовому гуморі поралася в будинку. У саду поміж листя дерев ніжно шарудів дощ, і вона вирішила прибрати у будинку. На музичній скриньці Мама знайшла кілька стебел рослин, які Гемуль забув покласти під сушильний прес. Мама не зауважила, як випустила трав'яний клубок з лап простісінко в капелюх Чарівника. Після того вона пішла спати.

У морській глибині чатував на рибу натягнутий по дну перемет Хропуся – довга-предовга волосін з почепленими на ній гачками. Хропся невимовно нудилася. Згодом друзі почали витягати перемет. Усі гачки виявилися порожніми, та раптом почала клювати риба. Хропусь вважав, що то Мамелюк, величезна риба. На жаль волосін обірвалася, бо була надто тонкою. Хропусь заплакав, але Хропся вважала, що здаватися не можна. Вона запропонувала спробувати ще. Для цього складаний ніжик Хропуся міцно прив'язали до троса шматком сталевого дроту, а за наживку послужила оладка.

Мамелюк швидко клюнув на оладку і потягнув "Пригоду" у відкрите море. Друзі боялися, щоб не запливти надто далеко, та згодом рибина розвернулася до берега. Мамелюк розлютився не на жарт. Він раз у раз шарпав та смикав на всі боки "Пригодою". Нюхмумрик добув з кишені гармонію і загравав на ній мисливську пісню. Мамелюк перевернувся догори черевом у воді. Ще ніколи в житті не доводилося їм бачити такої велетенської рибини!

Доки друзі тягли Мамелюка на буксирі до берега, дощ припустив дужче. Усі вирішили, що в печері мокро, тому треба повертатися додому. Взявши рибину з собою, вони рушили лісом. Та коли вони прийшли додому, то не побачили свого будиночка, а лише величезний зелений пагорб.

Доки друзі ловили Мамелюка, а Мумі-мама додивлялася пообідні сни, рослини з

Чарівного капелюха почали буяти з чародійною силою. У вогкому повітрі з несамовитою швидкістю розквітали квіти й достигали плоди. Велетенські вуса брунькувалися й спиналися вгору сходами, ліани в'юнилися поміж меблями. У сусідній кімнаті Тато Мумі-троля писав свої Мемуари і раптом побачив непрохідні хащі. Він закричав, кличучи Маму. Вона прокинулася, але добратися до нього не могла.

Мумі-троль здогадався, що сталося, коли побачив пагорб. Чмих оббіг зарослий ґанок і виявив, що ляда до льоху відчинена. Друзі пішли туди, а Гемуль залишився надворі стерегти Мамелюка. У заростях друзі побачили Ондатра, який гриз грушку. Він сказав, що Мумі-мама вирубує хащі, щоб звільнити з кабінету Тата. Мумі-троль почав їх кликати, Мама з'явилася і пояснила, що вони знову наламали дров з чарівним капелюхом. Коли Мумі-тато був звільнений, усі почали бавитися в "джунґлі", забувши про Гемуля. Мумі-троль взяв собі роль Тарзана, Хропся була за Джейн, Чмих – сином Тарзана, а Нюхмумрик – шимпанзе Чітою.

Тим часом дощ ущух, настали сутінки, і зелений пагорб почав в'янути і сохнути. Гемуль назбирав величезну купу гілляк, приніс з дровітні сірники і розпалив посеред саду ватру, а потім спік хвіст риби і почав їсти.

Коли родина Мумі-тролів та її приятелі з диких джунґлів таки проторували шлях до ґанку й відчинили вхідні двері, то побачили перед собою страшенно щасливого Гемуля, котрий уже встиг спожити сьому частину Мамелюка. Тато Мумі-троля запропонував спалити все бадилля. На заклик відгукнулися всі й розклали ще не бачене у Долині Мумі-тролів вогнище. Мамелюка запекли на тому вогнищі повністю і з'їли геть усе.

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

Розділ шостий, де з'являються Чупсля і Трясля із загадковою валізкою, яких переслідує Мара, а ще мовиться про те, як Хропусь чинив правосуддя

Одного ранку на початку серпня мандрували горами Чупсля і Трясля й опинилися в Долині Мумі-тролів. Чупсля мала на голові червону шапочку, а Трясля волокла велику валізку. Вони прийшли здалеку й дуже втомилися. Подруги говорили чудернацькою мовою. Вони сторожко підійшли до будинку і поставали знічено біля сходів. У ту мить Мама визирнула у вікно і голосно сказала, що готова кава. Чупсля і Трясля так налякалися, що заплигнули через віконце до льоху, де зберігалася картопля. Мама подумала, що то щурі, тому наказала Чмиху віднести їм трохи молока.

Чмих у льоху довго кликав щурів, а потім сказав, що вони дурні. Трясля не стерпіла образи власної гідності і сказала, що він сам щур.

Отак Чупсля і Трясля замешкали у родині Мумі-тролів. Вони не галасували, ходили, тримаючись за ручки, і повсюдно тягали за собою свою валізку. Гемуль почав розуміти мову Чупслі і Траслі, тож виконував роль перекладача.

Першого дня, коли запала сутінь, Чупсля і Трясля на диво стривожилися. Виявилося, що вони бояться Мари. Мумі-тато не розгубився і оголосив, що всі повинні озброїтися і бути наготові. Чупсля і Трясля залізли спати до шухляди комоду,

навідріз відмовляючись покинути сховок.

Усі перебували в прикрій напрузі, з неспокійним серцем розійшлися по своїх кімнатах. Вночі, кілька хвилин на третю прокинувся Ондатр, бо його притисло до вітру. Сонний, він почав на ганок і відсунув від дверей канапу. Зненацька увімкнувся ревун. Будинок вмить сповнився криками, пострілами з рушниць й тупотом численних ніг. Усі збіглися до вітальні, а Ондатр пояснив, що йому просто захотілося в туалет. Він широко відчинив двері надвір. І враз... усі побачили Мару! Вона непорушно сиділа перед сходами на стежці й дивилася на них круглими незмигними очима. Була вона страшенно бридкою. Мара ще трохи повитріщалася на господарів і зникла у північному саду. Мумі-троль з Нюхмумриком стояли на чатах, доки не зійшло сонце. Решту ночі Мара не давалася чути.

Наступного ранку Гемуль зрозумів, що Мара полює за валізкою і схоже на те, що валізка належить їй. Мама Мумі-троля сказала, що вирішити цю проблему може Хропусь. Той оголосив, щоб о 3 годині усі зібралися під кущем бузку. Коли всі зійшлися, почався суд.

Хропусь у перуці з деревної пряжі грав роль судді. Навпроти нього, на лаві підсудних, сиділи Чупсля і Тряся, смакуючи вишнями. Чмих був їхнім обвинувачем, а захищав крихіток Гемуль. Хропся була голосом народу, а родина Мумі-тролів виступала у ролі свідків. Нюхмумрик вів протокол судового засідання.

Під час суду виявилось, що валізка належить Чупслі і Тряслі, а вміст валізки належить Марі. Правосуддя вимагало повернути вміст валізки Марі. Народ просив оприлюднити вміст, але Чупсля і Тряся сказали, що це таємниця. Коли Хропусь уже думав над вироком, раптом дмухнуло холодом, сонце зайшло за хмару, садок посірів. З'явилася Мара й присунулася ближче до них. Та усе закінчилося щасливо: Мумі-мама запропонувала Марі замість вмісту валізи взяти капелюх Чарівника, бо це найвартісніша річ в усій Долині Мумі-тролів. Мама розповіла, що з капелюха виростали чудові маленькі хмаринки, якими можна було кермувати, чарівна солодка вода і тропічний райський сад! Мара попросила довести. Мумі-мама поклала до капелюха вишеньку, з якої скоро утворилася жменя червоних рубінів. Урешті Мара схопила чарівного капелюха і пішла геть.

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу

Розділ останній, дуже довгий, у якому мова про те, як Нюхмумрик знову вирушив у мандри, про відкриття таємниці валізки, про те, як Мама Мумі-троля відшукала свою торбинку і влаштувала з тієї радості велике свято, а також про появу Чарівника у Долині Мумі-тролів

Це було наприкінці серпня. Природа тривожно чогось очікувала, у повітрі вчувався запах перемін. Мумі-троль передчував, що станеться щось надзвичайне. Одного ранку, коли всі ще спали, Мумі-троль побачив, що ліжко Нюхмумрика порожнє. Тієї ж миті з-під вікна долинув таємний умовний сигнал – один довгий посвист і два короткі, що

означало: "Які плани на сьогодні?". Друзі пішли до річки, вмостилися на поручнях місточка і згадали, що так само сиділи у перший весняний день після зими. Нюхмумрик сказав, що сьогодні вирушає в дорогу, а першого весняного дня повернеться знову. Мумі-троль попрощався з другом і дивився услід, як той йде. За якийсь час здалеку долинули звуки гармонії: Нюхмумрик грав свою улюблену пісеньку "В усіх звірят кокарди на хвостах".

Вдома на сходах ґанку Мумі-троль застав Чупсю і Трясю, котрі ніжилися на сонечку. Тряся помітила, що Мумі-троль плакав. Жаліючи його, Чупся і Тряся вирішили дещо йому показати, щоб він повеселів. Вони потягли Мумі-троля за собою під живопліт і привели його до своєї потаємної, схованої у найгустіших хащах криївки. Там була валізка, подруги її відчинили, і Мумі-троль побачив рубін завбільшки з голову пантери. Рубін був мінливим, наче море. Він то просто мерехтів, то переливався рожевими барвами. Мумі-троль зрозумів, що це той самий Королівський Рубін, за яким шукає на Місяці Чарівник.

Згодом Мумі-троль дізнався від друзів, що Мама у жахливому гуморі, Мумі-троль побіг до неї. Мама сиділа у вітальні, ледь не плачучи, бо зникла її торбинка. Мумі-троль оголосив пошуки. У будиночку розгорнулася велика пошукова акція торбинки, у якій Мама тримала найнеобхідніші речі: чисті шкарпетки, карамельки, сталевий дріт, ліки від болю шлунку та всяке інше. Мама пообіцяла, що коли знайдеться торбинка, то вона влаштує для всіх величезну гостину.

Друзі перевернули догори дном увесь будинок, пустили дві телеграми: про те, що Нюхмумрик покинув долину Мумі-тролів, і про те, що зникла торбинка. Як тільки новини облетіли околицю, завирувало у лісах, у горах і над морем. Геть усі, до щонайменшої мишки, вийшли на пошуки торбинки. Коли Тряся і Чупся дізналися, що всі шукають торбинку, то зрозуміли, що вона у них в криївці.

Була рівно 12 година, коли Чупся і Тряся волокли удвох садом Мамину торбинку, їх запримітив яструб і негайно розніс новину, що торбинка знайшлася. Мумі-мама подумала, що Чупся і Тряся знайшли торбинку у кущах. Вона так ніколи й не довідалася, що її торбинка слугувала спальнею для подруг.

Почалася підготовка до великої гостини. Банкет планували розпочати ще до сходу місяця. У саду, де мало відбутися свято, Хропусь розвісив паперові ліхтарики, Гемуль понаставляв у безпечних місцях петарди. Мама Мумі-троля замісила тісто на оладки у ванні, бо кастроль не вистачало. Потім вони принесли з льоху 11 величезних слоївків з варенням.

Чупсю і Трясю посадили на почесному місці за найбільшим столом. Коли стемніло вже настільки, що можна було засвітити ліхтарики, Гемуль вдарив у ґонг, що означало: "Свято починається!". Тато Мумі-троля виступив з промовою. Мумі-мама привезла повну тачку оладок. Усі святкували, дивилися на феєрверки, пили пунш за Чупсю і Трясю, а також за Нюхмумрика. Мумі-тато виніс у сад музичну скриньку і під'єднав до неї великого голосника. Вмить уся Долина закружляла у танку. На небо зійшов величезний серпневий місяць.

Чупсля і Трясля були щасливі. Вони подалися до свого потаємного сховку, принесли валізу і відкрили. Сад зненацька спалахнув червоно-рожевим сяйвом. Усі перестали танцювати, подумавши, що запустили новий феєрверк. А то був Королівський Рубін, невимовно гарний, який світився у траві.

Чарівник з Місяця помітив його полиск на Землі. Він викинув усі зібрані коштовності і, сівши на пантеру, подався на Землю. У долині Мумі-тролів він перетворився на білу мишу, а пантера стала чорним котом. Удвох вони зайшли в сад. Мумі-тато простягнув новоприбулим келихи з пуншем, однак ті не звернули на нього ані найменшої уваги.

У недоброму передчутті всі принишкли, перешіптуючись. Чупсля з Тряслею занепокоїлися, заховали Короля Рубінів до валізки. Та коли вони націлилися забрати валізу з галявини, миша стала Чарівником у білих рукавичках і з червоними очима. Він сів у траву, не зводячи погляду з Чупслі і Тряслі. Чарівник сказав, що шукав Королівський Рубін 300 років. Мумі-троль відповів, що Чарівник не може забрати рубін, бо Чупсля і Трясла викупили його у Мари.

Мумі-мама пригостила Чарівника оладками та варенням. Доки Чарівник ласував, гості наважилися підсунутися трохи ближче. Усім стало шкода Чарівника. Попоївши, Чарівник сказав, що не має права забрати Рубін силою. Те, що куплено, можна лише продати або подарувати. Та Чупсля і Трясля не погодилися обміняти чи продати рубін.

Чарівник сказав, що хай свято триває, а він для кожного виконає одне бажання. Мумі-мама загадала, щоб Мумі-троль не тужив за Нюхмумриком. Чарівник змахнув полами плаща, і смуток одразу покинув серце маленького Мумі-троля. Мумі-троль побажав, щоб стіл з усіма наїдками та напоями відправився до Нюхмумрика. Тієї ж миті стіл злетів над деревами і полинув на південь з оладками й варенням, фруктами і квітами, пуншем та карамельками і з книжкою Ондатра, яку той поклав на край столу. Ондатр отримав нову книжку. Тато Мумі-троля не знав, чого хоче, тому Мама підказала, щоб він побажав собі гарну оправу для Мемуарів. Тато отримав сап'янову оправу для книги, оздоблену золотом та інкрустовану перлами. Чмих побажав отримати власного човна. Гемуль отримав ботанічну лопатку, бо стару загубив. Хропся побажала собі очі дерев'яної королеви, щоб сподобатися Мумі-тролю. Та коли усі побачили, що вийшло погано, Хропся заридала, а Хропусь мусив загадати, щоб очі сестри стали такими, якими були раніше.

Коли загадати бажання залишилося тільки Чупслі і Тряслі, вони запропонували Чарівнику, щоб начаклував щось для себе. Він відповів, що уміє тільки виконувати бажання інших та прибирати іншу подобу. Тоді Чупсля і Трясля вирішили загадати бажання для нього: вони побажали, щоб з'явився такий самий рубін.

Чарівник змахнув плащем і... Сад знову спалахнув рожевуватим сяйвом. У траві поряд з Королівським Рубіном лежав точнісінько такий самий – Королева Рубінів. Чарівник ніжно взяв коштовність у руки і загорнув у поли плаща.

Після цього він чарував цілу ніч для кожної живої істоти Долини. Свято завирувало з новою силою. Ще ніколи у Долині Мумі-тролів не бенкетували так гучно! Та

найщасливіший, мабуть, був Мумі-троль.

Стислий переказ, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу